

Jaarrekening

Jaarrekening

Inhoudsopgave

Balans per 31 december 2018	85
Winst-en-verliesrekening over 2018	86
Kasstroomoverzicht over 2018	87
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	88
Toelichting op de balans	97
Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen	117
Toelichting op de winst-en-verliesrekening	119
Overige gegevens	128

Balans per 31 december 2018

(Voor winstbestemming)

Activa	Toelichting	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	1.874.343	863.486
Materiële vaste activa	2	533.302.957	502.981.451
Financiële vaste activa	3	284.758.391	321.170.809
Totaal vaste activa		819.935.691	825.015.746
Vlottende activa			
Vorderingen	4	25.353.143	16.270.812
Liquide middelen	5	6.673.255	35.333.279
Totaal vlottende activa		32.026.398	51.604.091
TOTAAL ACTIVA		851.962.089	876.619.837
Passiva			
Eigen vermogen	6		
Geplaatst kapitaal	7	45.000	45.000
Agioreserve	8	300.584.972	300.584.972
Wettelijke en statutaire reserves	9	2.195.479	2.567.525
Overige reserve		318.484.962	22.604.093
Resultaat boekjaar		17.940.069	356.447.395
		639.250.482	682.248.985
Voorzieningen	10	75.382.521	76.501.954
Langlopende schulden	11	59.313.650	63.144.910
Kortlopende schulden	12	78.015.436	54.723.988
TOTAAL PASSIVA		851.962.089	876.619.837

Winst-en-verliesrekening over 2018

	Toelichting	2018	2017
Opbrengsten	13	157.412.776	150.055.980
Personeelskosten	14	34.393.881	33.238.553
Afschrijvingen	15	21.719.023	21.680.629
Overige bedrijfskosten	16	28.855.780	20.852.822
Som der bedrijfskosten		84.968.684	75.772.004
Bedrijfsresultaat		72.444.092	74.283.976
Financiële baten en lasten	17	654.914	796.105
Resultaat uit bedrijfsuitoefening vóór belastingen		73.099.006	75.080.081
Belastingen	18	-56.533.306	281.347.428
Resultaat uit bedrijfsuitoefening na belastingen		16.565.700	356.427.509
Resultaat deelnemingen	19	1.374.369	19.886
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN		17.940.069	356.447.395

Kasstroomoverzicht over 2018

Kasstroom uit operationele activiteiten	2018	2017
Bedrijfsresultaat	72.444.092	74.283.976
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	21.568.122	21.679.303
Mutatie voorzieningen	-1.148.716	-1.413.532
Mutatie voorziening financiële vaste activa	-	-10.366.281
Afkoop erfpacht	-2.117.436	-2.181.099
	18.301.970	7.718.391
<i>Verandering in werkkapitaal</i>		
Mutatie vorderingen	-3.609.944	34.905
Mutatie kortlopende schulden	14.961.423	631.219
	11.351.479	666.124
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	102.097.541	82.668.491
Ontvangen interest	758.625	692.357
Betaalde interest	-12.346	-51.535
Belastingen	-28.105.000	-
	-27.358.721	640.822
Kasstroom uit operationele activiteiten	74.738.820	83.309.313

Kasstroom uit investeringsactiviteiten	2018	2017
Investerings immateriële vaste activa	-1.201.110	-547.370
Investerings materiële vaste activa	-53.298.564	-31.896.824
Investerings financiële vaste activa	-15.733.683	-3.720.817
Desinvesteringen immateriële vaste activa	-	1.326
Desinvesteringen materiële vaste activa	156.174	-
Bijdragen derden in investeringen	1.443.015	1.930.220
Aflossingen op financiële vaste activa	1.887.720	1.832.533
Ontvangen dividend deelnemingen	1.000.000	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-65.746.448	-32.400.932
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Betaald dividend	-60.938.572	-50.000.000
Verhoging langlopende schulden	435.408	399.956
Aflossingen langlopende schulden	-2.149.232	-47.056
Mutatie schulden aan kredietinstellingen	25.000.000	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-37.652.396	-49.647.100
Mutatie geldmiddelen	-28.660.024	1.261.281
Verloop mutatie geldmiddelen		
Stand per begin boekjaar	35.333.279	34.071.998
Mutaties in boekjaar	-28.660.024	1.261.281
Stand per eind boekjaar	6.673.255	35.333.279

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Informatie over de rechtspersoon

Havenbedrijf Amsterdam N.V. is feitelijk en statutair gevestigd op De Ruijterkade 7, 1013 AA te Amsterdam en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 57398879.

Algemene toelichting

Belangrijkste activiteiten van rechtspersoon

Havenbedrijf Amsterdam N.V. houdt zich voornamelijk bezig met de volgende activiteiten:

- Het optimaliseren van de dienstverlening en het vestigingsklimaat voor bedrijven in de havenregio. Daarbij richt het zich op bestaande klanten, het aantrekken van nieuwe ladingstromen en vestigingen en op marketing en promotie;
- Het aanleggen en onderhouden van de infrastructuur, vernieuwen van de haven en het beheer van het Amsterdamse havengebied Westpoort;
- Het bevorderen van een vlotte, veilige en milieuverantwoorde afwikkeling van het scheepvaartverkeer van 12 mijl buiten de kust bij IJmuiden tot aan de Oranjesluizen, onder meer door regelgeving en handhaving.

Consolidatie

Enig aandeelhouder van Havenbedrijf Amsterdam N.V. is de Gemeente Amsterdam. Havenbedrijf Amsterdam N.V. heeft daarnaast belangen in deelnemingen Hallum Cruise B.V., Bouw- en Handelsmaatschappij Hallum B.V. (hierna Hallum B.V.) en Regionale Ontwikkelingsmaatschappij N.V. (hierna RON N.V.).

Havenbedrijf Amsterdam N.V. maakt gebruik van de vrijstelling van de plicht om de gegevens te consolideren van deelnemingen indien de in de consolidatie te betrekken maatschappijen gezamenlijk een financiële betekenis hebben die te verwaarlozen is op het geheel van Havenbedrijf Amsterdam N.V. (RJ 217.304).

Transacties met verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Havenbedrijf Amsterdam N.V. of de moedermaatschappij van Havenbedrijf Amsterdam N.V. en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Schattingen

Bij de toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van Havenbedrijf Amsterdam N.V. diverse oordelen, schattingen, veronderstellingen op basis van de omstandigheden en informatie beschikbaar op het moment van opmaak van de jaarrekening. Schattingen gebaseerd op toekomstige gebeurtenissen (of het zich niet voordoen van verwachte gebeurtenissen) kunnen onderhevig zijn aan toekomstige veranderingen in de markt en omstandigheden buiten de invloedssfeer van de groep. Deze schattingswijzigingen worden prospectief verwerkt. De belangrijkste oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen zijn:

Afschrijvingen en restwaarde

Per activacategorie zijn de afschrijvingstermijnen vastgesteld op basis van de (geschatte) economische levensduur van de activa en volgens de lineaire afschrijvingsmethode wordt tot nihil afgeschreven, rekening houdend met een eventuele restwaarde. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn uiteengezet bij de onderdelen 1 en 2 van de

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

toelichting op de jaarrekening. Gedurende het jaar wordt getoetst of zich zodanige wijzigingen hebben voorgedaan in de schattingen en veronderstellingen van activa, dat een aanpassing van de gebruiksduur noodzakelijk is. Een dergelijke aanpassing wordt toekomstgericht doorgevoerd.

Voorziening latente belastingvorderingen

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn. De voornaamste schatting betreft hierbij de geprognoseerde resultaten op basis van de meerjarenbegroting.

Voorziening dubieuze vorderingen

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. De schattings-elementen betreffen voornamelijk ouderdom van de vorderingen en kredietwaardigheid van de klanten.

Voorziening personeelsregelingen

De schattings-elementen betreffen vooral de te hanteren rentepercentages, verwachte salarisontwikkelingen, ontslag-, blijf- en pensioneringskansen, alsmede de inflatieveronderstellingen en de carriëretabellen.

Voorziening saneringsverplichtingen

Hiervoor wordt een berekening gemaakt op basis van de huidige bekende saneringskosten rekening houdend met prijsindexeringen en verwachte effecten op de saneringskosten door technologische ontwikkelingen op dit gebied.

Voorziening amovering

Hiervoor wordt een berekening gemaakt op basis van de huidige bekende amoveringskosten rekening houdend met prijsindexeringen en verwachte effecten op de kosten door technologische ontwikkelingen op dit gebied.

Voorziening woningisolatie

Hiervoor wordt een berekening gemaakt op basis van de huidige bekende isolatiekosten.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en de bepalingen die zijn opgenomen in de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Uitgangspunt voor de waarderinggrondslagen zijn de historische kosten en kostprijzen. Activa en passiva

worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij een andere waarderinggrondslag is vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen, die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- Een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen;
- Het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Schattingswijzigingen

Per 1 januari 2017 is Havenbedrijf Amsterdam N.V. belastingplichtig geworden voor de vennootschapsbelasting. Derhalve is er een fiscale openingsbalans opgesteld waarbij de bezittingen en schulden zijn gewaardeerd voor de waarde in het economisch verkeer (WEV). De fiscale waarde (WEV) van de onderneming is hoger dan de commerciële waarde. Op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ) dient voor het verschil tussen de

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

fiscale waarde en de commerciële waarde een latente belastingvordering te worden gevormd. In het boekjaar 2017 was de opgenomen belastinglatentie (1 januari 2017: € 300,1 miljoen) de beste inschatting gebaseerd op de gevoerde gesprekken met de Belastingdienst. In 2017 heeft deze eenmalige bate, na aftrek van de reguliere belastinglast 2017 ad € 18,8 miljoen, waarvan de acute vennootschapsbelastinglast € 14,1 miljoen bedraagt, geleid tot een vennootschapsbelasting bate van in totaal € 281,3 miljoen. Deze bate is in de winst- en verliesrekening van 2017 als zodanig verwerkt.

Op 17 januari 2019 is de vaststellingsovereenkomst door Havenbedrijf Amsterdam N.V. en de Belastingdienst ondertekend. Daarin is ondermeer de definitieve fiscale openingsbalans vastgelegd evenals enkele nadere afspraken over de bepaling van de fiscale winst van Havenbedrijf Amsterdam N.V. Volgens de definitieve fiscale openingsbalans in de vaststellingsovereenkomst bestaat er een totaal verschil van € 937 miljoen tussen het fiscale vermogen per 1 januari 2017 van € 1.804 miljoen en het commerciële vermogen per die datum van € 867 miljoen.

Een hogere waardering van de post 'Vooruitbetaalde erfpachtcanon gronden en terreinen' is de belangrijkste oorzaak van het verschil tussen het tussen het fiscale vermogen en het commerciële vermogen. De vooruitbetaalde erfpachtcanon wordt in de fiscale openingsbalans

gewaardeerd tegen de reële waarde en in de commerciële jaarrekening op basis van de historische kostprijs.

Als gevolg van het definitief worden van de fiscale openingsbalans dient in 2018 een toevoeging plaats te vinden aan de latente belastingvordering van € 12,6 miljoen.

Het effect van de schattingswijziging is toegelicht bij onderdeel 3 van de toelichting op de jaarrekening.

Foutherstel

Voorziening saneringsverplichtingen

De gemeenteraad heeft op 21 december 2017 ingestemd met de Ontwikkelstrategie van Haven-Stad, hetgeen betekent dat de gemeente Amsterdam vanaf 2029 tussen de 40.000 en 70.000 woningen gaat bouwen. Een gedeelte hiervan wordt gerealiseerd op de haventerreinen rondom de Coen-, Minerva-, Mercurius- en Vlothaven. Naar aanleiding van dit besluit en de mogelijke consequenties voor het gebied Haven-Stad in de nabije toekomst is gedurende 2018 aan een externe partij opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de saneringskosten die noodzakelijk zijn om het gebied op norm 'Industrie', zoals gedefinieerd in de Regeling bodemkwaliteit, op te leveren. De extra ingeschatte saneringskosten bedragen € 22,5 miljoen.

De onderzochte haventerreinen in Haven-Stad maken onderdeel uit van de erfpachtovereenkomst tussen de gemeente Amsterdam en Havenbedrijf Amsterdam N.V.

Bij transformatie van het gebied kan de gemeente Amsterdam de gronden weer in volledige eigendom verwerven. De erfpachtovereenkomst, welke is opgesteld ten tijde van de verzelfstandiging in 2013, tussen de gemeente Amsterdam en Havenbedrijf Amsterdam N.V., bepaalt hierover dat de saneringskosten van die gronden tot norm Industrie voor rekening en risico van Havenbedrijf Amsterdam N.V. komen.

Op basis van voorgaande is Havenbedrijf Amsterdam N.V. gedurende het boekjaar 2018 tot de conclusie gekomen dat de saneringsverplichting voor HavenStad reeds was ontstaan op het moment dat de erfpachtovereenkomst met de gemeente Amsterdam werd afgesloten en op dat moment tot een aanvullende dotatie van € 22,5 miljoen aan de voorziening bodemsanering had moeten leiden. De geconstateerde fout is retrospectief verwerkt waarbij het cumulatief effect ten laste is gebracht van het eigen vermogen per 1 januari 2017.

Als gevolg van de geconstateerde fout is de latente belastingvordering met € 5,6 miljoen naar boven bijgesteld. Dit effect is tevens retrospectief verwerkt waarbij de vergelijkende cijfers 2017 zijn aangepast.

Het effect van het foutherstel op de balans per 1 januari 2017, 31 december 2017 en het resultaat 2017 is als volgt:

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

	Balans 1 januari 2017	Effect foutherstel	Herziene balans 1 januari 2017	Balans 31 december 2017	Effect foutherstel	Effect reclassificaties jaarrekening 2018	Herziene balans 31 december 2017
Activa							
Vaste activa	495.011.592	–	495.011.592	503.844.937	–	–	503.844.937
Financiële vaste activa	12.943.525	–	12.943.525	315.538.309	5.632.500	–	321.170.809
Vlottende activa	50.767.325	–	50.767.325	51.634.569	–	–30.478	51.604.091
Totaal activa	558.722.442	–	558.722.442	871.017.815	5.632.500	–30.478	876.619.837
Eigen vermogen en passiva							
Geplaatst aandelenkapitaal	45.000	–	45.000	45.000	–	–	45.000
Agio	300.584.972	–	300.584.972	300.584.972	–	–	300.584.972
Wettelijke en statutaire reserves	397.134	–	397.134	2.567.525	–	–	2.567.525
Algemene reserves	22.970.617	–22.530.000	440.617	45.134.093	–22.530.000	–	22.604.093
Onverdeeld resultaat	74.333.867	–	74.333.867	350.814.895	5.632.500	–	356.447.395
Eigen vermogen	398.331.590	–22.530.000	375.801.590	699.146.485	–16.897.500	–	682.248.985
Voorziening Saneringsverplichting	51.793.237	22.530.000	74.323.237	51.862.416	22.530.000	–	74.392.416
Overige voorzieningen	3.623.028	–	3.623.028	2.109.538	–	–	2.109.538
Langlopende schulden	64.973.109	–	64.973.109	63.144.910	–	–	63.144.910
Kortlopende schulden	40.001.478	–	40.001.478	54.754.466	–	–30.478	54.723.988
Totaal eigen vermogen en passiva	558.722.442	–	558.722.442	871.017.815	5.632.500	–30.478	876.619.837

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Herziene winst- en verliesrekening 2017	Gerapporteerd 2017	Effect fouterstel	Herziene cijfers 2017
Bedragen x €			
Som der bedrijfsopbrengsten	150.055.980		150.055.980
Lonen, salarissen en sociale lasten	33.238.553		33.238.553
Afschrijvingen op im/materiële vaste activa	21.680.629		21.641.810
Overige bedrijfslasten	20.852.822		20.852.822
Som der bedrijfslasten	75.772.004		75.733.185
Bedrijfsresultaat	74.283.976		74.322.795
Financiële baten en lasten	796.105		796.105
Resultaat voor belastingen	75.080.081		75.118.900
Belastingen	275.714.928	5.632.500	281.347.428
Resultaat na belastingen	350.795.009	5.632.500	356.466.328
Resultaat deelnemingen	19.886	–	19.886
Nettoresultaat	350.814.895	5.632.500	356.447.395

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Omrekening van vreemde valuta

De jaarrekening is opgesteld in Euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van Havenbedrijf Amsterdam N.V.

Omrekening van vreemde valuta voor de balans

Vorderingen, schulden en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening.

Omrekening van vreemde valuta voor de winst-en-verliesrekening

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

Leases

Op grond van de economische realiteit op het tijdstip van het aangaan van een contract wordt beoordeeld of de overeenkomst een 'leasing' is. Een contract wordt aangemerkt als leaseovereenkomst indien het recht van gebruik van een actief voor een overeengekomen periode en voor een bepaalde vergoeding aan een andere partij wordt afgestaan.

Operationele leases

Verplichtingen met betrekking tot operationele leasing worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract. Verplichtingen na het boekjaar zijn toegelicht bij de niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Pensioenregelingen

De werknemers van de vennootschap nemen deel aan de bedrijfstakpensioenregeling van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). De (middelloon)regeling wordt gefinancierd door afdrachten aan het ABP. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder-benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten voor de vennootschap en worden in de balans opgenomen in een voorziening. Ultimo 2018 (en 2017) waren er geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

De dekkingsgraad van het ABP op 31 december 2018 was 97,0% (2017: 104,4%). Deze dekkingsgraad is een momentopname van de financiële situatie op 31 december 2018. Omdat de actuele dekkingsgraad in korte tijd sterk kan schommelen, moeten pensioenfondsen vanaf 2015 gebruik maken van de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad'. De beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde over twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad van het ABP per 31 december 2018 was 103,8% (2017: 101,5%). Wettelijk is bepaald dat de dekkingsgraad 128% dient te zijn en dat de dekkingsgraad niet langer dan 5 jaar onder de 104,2% mag liggen. Maatregelen die het ABP heeft genomen de afgelopen jaren i.v.m. het niet voldoen aan de wettelijke beleidsdekkingsgraad van 104,2% is het niet indexeren van de pensioenen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

Een immaterieel vast actief wordt in de balans opgenomen als:

- het waarschijnlijk is dat economische voordelen naar de vennootschap zullen vloeien en;
- de kostprijs van het actief betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Uitgaven inzake een immaterieel vast actief die niet aan de voorwaarden voor activering voldoen (bijvoorbeeld uitgaven van onderzoek en intern ontwikkelde merken, logo's, uitgavenrechten en klantenbestanden) worden rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

Het afschrijven van de immateriële vaste activa geschiedt stelselmatig op basis van de geschatte economische levensduur met een maximum van twintig jaar en wordt berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. De economische levensduur en afschrijvingsmethode worden aan het einde van ieder boekjaar opnieuw beoordeeld. Op immateriële vaste activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

De kosten van ontwikkeling worden geactiveerd indien voldaan is aan de daaraan gestelde voorwaarden ter zake van de technische, commerciële en financiële haalbaarheid. Ter hoogte van het geactiveerde bedrag wordt een wettelijke reserve aangehouden.

Indien de verwachting omtrent de afschrijvingsmethode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als een schattingswijziging verantwoord.

Materiële vaste activa

Een materieel vast actief wordt in de balans opgenomen als:

- het waarschijnlijk is dat economische voordelen naar de vennootschap zullen vloeien en;
- de kostprijs van het actief betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, minus investeringssubsidies en bijdragen van derden, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen in eigendom en op materiële vaste activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste activa in aanbouw worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs en indien van toepassing verminderd met bijzondere waardeverminderingen.

De vervaardigingsprijs bestaat uit materiaalkosten, directe arbeidskosten en een toerekenbaar deel van de indirecte productiekosten.

Investeringsubsidies en bijdragen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies en bijdragen betrekking hebben, hetgeen in lagere afschrijvingen ten laste van het resultaat resulteert.

Buitengebruik gestelde materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de boekwaarde dan wel de lagere opbrengstwaarde. Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. In de kostprijs worden de kosten van groot onderhoud opgenomen, zodra deze kosten zich voordoen en aan de activeringscriteria is voldaan. De boekwaarde van de te vervangen bestanddelen wordt dan als gedesinvesteerd beschouwd en ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Indien de verwachting omtrent de afschrijvingsmethode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als een schattingswijziging verantwoord.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

De niet-geconsolideerde deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen die gelden voor Havenbedrijf Amsterdam N.V.

Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij een aandeelhoudersbelang van meer dan 20% van de aan de aandelen verbonden stemrechten. Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor de schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs en indien van toepassing onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

Overige langlopende vorderingen

De onder financiële vaste activa opgenomen leningen en overige vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde vermeerderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten. Na de eerste verwerking worden de verstrekte leningen en overige vorderingen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve rentemethode. Baten en lasten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt via het amortisatieproces.

Latente belastingvorderingen

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd.

De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Op iedere balansdatum wordt beoordeeld of aanwijzingen bestaan dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien hiervoor indicaties bestaan, wordt de realiseerbare waarde van het actief bepaald. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief of de kasstroom genererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kasmiddelen, tegoeden op bankrekeningen en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan drie maanden. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd indien op balansdatum een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting bestaat waarvan het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang betrouwbaar is te schatten.

Voorziening voor saneringsverplichtingen

Havenbedrijf Amsterdam N.V. heeft per 1 april 2013, op basis van de erfpachtovereenkomst met de gemeente Amsterdam, de verplichting om de in erfpacht verkregen haventerreinen terug te leveren op basis van de norm 'Industrie' uit de Regeling Bodemkwaliteit. Deze verplichting geldt bij beëindiging van het voortdurende erfpacht-

contract. Een uitzondering op de verplichting tot bodemsanering wordt gemaakt voor vervuiling die is ontstaan als gevolg van oorlogshandelingen die zich in de Tweede Wereldoorlog hebben voorgedaan. Volgens de Havenovereenkomst vrijwaart de gemeente Amsterdam Havenbedrijf Amsterdam N.V. voor milieuschade die is ontstaan in die periode.

Om de gronden tot de norm 'Industrie' op te kunnen leveren is het van belang dat beheersbaarheid bestaat over de verontreinigingen die nieuw ontstaan, maar ook die al bekend/aanwezig waren vóór 1 april 2013 omdat Havenbedrijf Amsterdam N.V. ook voor deze 'oudere' verontreinigingen verantwoordelijk is. In het kader van de (latente) herstelverplichting uit de erfpachtovereenkomst met de gemeente Amsterdam, heeft Havenbedrijf Amsterdam N.V. in het contract met haar huurder of erfpachter een standaard clause opgenomen, waarin is vastgelegd dat het haventerrein moeten worden teruggegeven in de staat waarin zij het hebben gekregen. De (latente) verplichting van Havenbedrijf Amsterdam N.V. is derhalve verlegd naar de erfpachter of huurder(s) van het haventerrein. Indien er sprake is van een nieuwe vervuiling dan ligt de saneringsverplichting in eerste instantie op basis van de wet bodembescherming (Wbb) bij de veroorzaker van de vervuiling en in tweede instantie op basis van de herstelverplichtingsclausule bij de gebruiker van het haventerrein, mits het terrein niet vóór uitgifte al verontreinigd was.

Bij beëindiging van het huur- of erfpachtcontract kan het voorkomen dat bedrijven niet (volledig) kunnen voldoen aan de saneringsverplichting of waarbij het volharden hierin zou leiden tot een onverantwoorde kapitaalvernietiging (amoveren van opstallen om de bodemverontreiniging te kunnen verwijderen). Havenbedrijf Amsterdam N.V. biedt dan ook haar huurder of erfpachter de mogelijkheid om de saneringsverplichting af te kopen.

De voorziening voor latente bodemverplichting en sloop gebouwen is gewaardeerd tegen de nominale waarde van de verwachte saneringsuitgaven op de betreffende locatie(s) rekening houdend met risico's, onzekerheden, prijsindexeringen en verwachte effecten op de hoogte van saneringskosten door technologische ontwikkelingen.

Voorziening voor amoveringsverplichtingen

De voorziening voor amoveringsverplichtingen is gewaardeerd tegen de nominale waarde van de verwachte amoveringsuitgaven rekening houdend met risico's, onzekerheden, prijsindexeringen en verwachte effecten op de hoogte van amoveringskosten door technologische ontwikkelingen. De kosten van herstel worden verantwoord via de opbouw van een voorziening gedurende de verwachte gebruikersduur van het actief ter grootte van het bedrag dat noodzakelijk is van de afwikkeling van de verplichting van herstel. Jaarlijks zal een bedrag ten laste van de winst-en-verliesrekening aan de voorziening worden toegevoegd.

Toelichting op de balans

Voorziening voor personeel

Overige uitgestelde personeelsbeloningen zijn beloningen wegens jubilea en wegens voormalig personeel dat recht heeft op een bovenwettelijke werkloosheidsuitkering. De opgenomen verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De verplichting wordt gewaardeerd tegen contante waarde. Discontering vindt plaats tegen de markttrente (effectief rendement) van hoogwaardige ondernemingsobligaties op balansdatum.

Voorziening voor woningisolatie

De overige voorzieningen betreffen verplichtingen met betrekking tot het isoleren van woningen. Deze voorzieningen zijn gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de betreffende verplichtingen af te wikkelen.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Afkoop erfpacht

Voor huurders van terreinen bestaat de mogelijkheid om erfpachtcontracten voor de looptijd van het contract tegen contante waarde af te kopen. De ontvangen afkoopsommen

zijn verantwoord onder de langlopende schulden. Het deel van de vooruitontvangen erfpachtvergoedingen dat betrekking heeft op volgend boekjaar is verantwoord onder de kortlopende schulden.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Omzetverantwoording

De opbrengsten zijn exclusief omzetbelasting en na aftrek van eventuele kortingen. Opbrengsten uit verkopen worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn geleverd, gebaseerd op de tot balansdatum in het kader van de dienstverlening gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Som der kosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en overigens wordt voldaan aan de voorwaarde voor het opnemen van de voorziening.

Afschrijvingen op immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen in eigendom wordt niet afgeschreven.

Toelichting op de balans

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Rentelasten worden toegevoegd aan voorzieningen en langlopende schulden waarvan de balanswaarde wordt bepaald op basis van een contante waardeberekening.

Belastingen over de winst of het verlies

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en-verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingsschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Als resultaat van deelnemingen waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, wordt opgenomen het aan de vennootschap toekomende aandeel in het resultaat van deze deelnemingen. Dit resultaat wordt bepaald op basis van de bij Havenbedrijf Amsterdam N.V. geldende grondslagen voor waardering en resultaatbepaling. Bij deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, wordt het dividend als resultaat aangemerkt.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangen interest en ontvangen dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde interest en betaalde dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betalingen van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract worden gepresen-

teerd als aflossingen van schulden voor het aflossingsbestanddeel en als betaalde interest voor het interestbestanddeel.

Toelichting op de balans

1 Immateriële vaste activa

	Kosten van onderzoek en ontwikkeling	Concessies, vergunningen en intellectuele eigendommen	Activa in aanbouw	Totaal
<i>Stand per 1 januari 2018</i>				
Aanschaffingswaarde	1.139.367	1.402.743	527.597	3.069.707
Cumulatieve afschrijvingen	-1.000.395	-1.205.826	-	-2.206.221
Boekwaarde per 1 januari 2018	138.972	196.917	527.597	863.486
<i>Mutaties</i>				
Investeringsen	-	1.000	1.200.110	1.201.110
Afschrijvingen	-96.498	-93.755	-	-190.253
Desinvesteringen aanschaffingswaarde	-	-49.803	-	-49.803
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	-	49.803	-	49.803
Saldo mutaties	-96.498	-92.755	1.200.110	1.010.857
<i>Stand per 31 december 2018</i>				
Aanschaffingswaarde	1.139.367	1.353.941	1.727.707	4.221.015
Cumulatieve afschrijvingen	-1.096.893	-1.249.779	-	-2.346.672
Boekwaarde per 31 december 2018	42.474	104.162	1.727.707	1.874.343
Afschrijvingspercentages	33%	33%	-	

Toelichting op de balans

De kosten van onderzoek en ontwikkeling betreffen de betaalde bedragen aan derden met betrekking tot zelf-ontwikkelde software, zoals de applicaties voor de inning van de havengelden en het Datawarehouse.

Concessies, vergunningen en intellectuele eigendommen hebben betrekking op investeringen in nieuwe ICT-applicaties en groot onderhoud van deze applicaties, ten behoeve van de bedrijfsuitvoering van Havenbedrijf Amsterdam N.V. In deze post zijn licenties begrepen met een boekwaarde ultimo 2018: € 37.350 (2017: € 113.001).

Enkele investeringen in immateriële vaste activa zijn volledig afgeschreven, maar nog wel in gebruik. De belangrijkste hierbij zijn: Ophelia ZHG-systeem, DataWarehouse en het salarisprogramma Profit.

De belangrijkste investeringen in het boekjaar hebben betrekking op nieuwe functionaliteiten in het digitaal wachtjournaal en de binnenhavengeldapplicatie.

De activa in aanbouw hebben voornamelijk betrekking op het nieuwe plannings- & reserveringssysteem voor riviercruise, de cloudtransitie en datamanagement.

Toelichting op de balans

2 Materiële vaste activa

	Vooruitbetaalde erfpachtcanon gronden en terreinen	Grond-, weg- en waterwerken	Overige materiële vaste activa	Activa in aanbouw	Totaal
<i>Stand per 1 januari 2018</i>					
Aanschaffingswaarde	300.354.830	248.786.746	45.578.126	12.285.837	607.005.539
Cumulatieve afschrijvingen	-30.047.414	-56.692.353	-17.284.321	-	-104.024.088
Boekwaarde per 1 januari 2018	270.307.416	192.094.393	28.293.805	12.285.837	502.981.451
<i>Mutaties</i>					
Investeringsen	-	335.919	10.802.150	42.160.495	53.298.564
Ingebruikname	-	7.661.028	2.107.136	-9.768.164	-
Afschrijvingen	-6.013.062	-11.604.441	-3.760.366	-	-21.377.869
Desinvesteringen aanschaffingswaarde	-	-252.181	-259.832	-	-512.013
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	-	106.205	249.634	-	355.839
Bijdrage derden	-	-	-	-1.443.015	-1.443.015
Saldo mutaties	-6.013.062	-3.753.470	9.138.722	30.949.316	30.321.506
<i>Stand per 31 december 2018</i>					
Aanschaffingswaarde	300.354.830	256.531.511	58.227.580	43.235.153	658.349.074
Cumulatieve afschrijvingen	-36.060.476	-68.190.588	-20.795.053	-	-125.046.117
Boekwaarde per 31 december 2018	264.294.354	188.340.923	37.432.527	43.235.153	533.302.957
Afschrijvingspercentages	2%	0-10%	2-20%	-	

Toelichting op de balans

Indeling verloopoverzicht

Vanwege de aard van de bedrijfsactiviteiten wijken de categorieën in het mutatieoverzicht af van de wettelijk bepaalde categorieën. Dit is toegestaan omdat de opgenomen categorieën beter inzicht geven in de samenstelling van de boekwaarde en geïnvesteerde bedragen.

Toepassing componentenbenadering

Voor de verzelfstandiging (1 april 2013) van Havenbedrijf Amsterdam N.V. is op de materiële vaste activa geen componentenbenadering toegepast. Na de verzelfstandiging is, door voortschrijdend inzicht, de componentenbenadering wel toegepast. De componentenbenadering wordt toegepast bij de activacategorieën in grond-, weg- en waterwerken alsmede enkele subcategorieën binnen de overige materiële vaste activa. De boekwaarde van de activacategorieën 'Grond-, weg- en waterwerken' van voor en na de verzelfstandiging bedragen ultimo 2018 respectievelijk € 133,2 miljoen en € 55,2 miljoen.

De boekwaarde van de subcategorieën binnen de 'Overige materiële vaste activa' van voor en na de verzelfstandiging bedragen ultimo 2018 respectievelijk € 16,3 miljoen en € 21,1 miljoen.

Vooruitbetaalde erfpachtcanon gronden en terreinen

Bij de oprichting heeft de vennootschap de haven terreinen in erfpacht verkregen. De gemeente Amsterdam bezit het juridische eigendom van de haven terreinen. De jaarlijkse canonbetalingen in het eerste tijdvak van 50 jaar worden geacht te zijn afgekocht, zoals is bepaald tussen de gemeente Amsterdam en Havenbedrijf Amsterdam N.V. Bij het einde van het eerste tijdvak (op 31 maart 2063) is er een mogelijkheid tot actualisatie van de canon en herziening van de algemene voorwaarden van de hoofderfpacht. Op basis van economische realiteit van de transactie heeft de gemeente een vermogensstorting gedaan ter hoogte van de afkoopsom en is de afkoopsom geactiveerd als 'Vooruitbetaalde erfpachtcanon gronden en terreinen' met agio als tegenhanger op de balans. Havenbedrijf Amsterdam N.V. brengt de vooruitbetaalde erfpachtcanon in 50 jaar lineair ten laste van de winst-en-verliesrekening.

Grond-, weg- en waterwerken

De grond-, weg- en waterwerken betreffen investeringen in de infrastructuur van het gehele havengebied, alsmede gronden in eigendom.

De belangrijkste investeringen en ingebruiknames in 2018 zijn groot onderhoud aan de kade Katoen Natie (€ 1,3 miljoen) en groot onderhoud aan de Radarweg en omliggende wegen (€ 0,7 miljoen).

Overige materiële vast activa

Onder de overige materiële vaste activa zijn vaartuigen, installaties, computerapparatuur en kantoorinventaris opgenomen.

De belangrijkste investeringen en ingebruiknames in 2018 zijn de aanschaf van de opstallen aan de Koprweg (€ 10,8 miljoen) en de renovatie van twee loodsen (€ 0,8 miljoen).

Activa in aanbouw

De grootste posten in de activa in aanbouw betreffen de projecten met betrekking tot de uitbreiding van de kade Afrikahaven (€ 8,9 miljoen), de aanleg van kade Hoogtij en bijbehorende inrichting (€ 8,2 miljoen) alsmede het realiseren van wachtplaatsen aan de Afrikahaven (€ 4,4 miljoen). Het resterende deel bestaat uit diverse activa in aanbouw van kleinere omvang.

Toelichting op de balans

3 Financiële vaste activa

	Deelnemingen in groepsmaat- schappijen	Latente belasting- vorderingen	Overige langlopende vorderingen	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2018	8.571.672	295.508.823	17.090.314	321.170.809
Verstrekingen	–	–	15.733.683	15.733.683
Dotatie	–	12.553.858	–	12.553.858
Mutatie ten gevolge van tariefwijziging	–	–51.554.115	–	–51.554.115
Aandeel resultaat deelnemingen met invloed van betekenis	1.374.369	–	–	1.374.369
Ontvangen dividend deelnemingen	–1.000.000	–	–	–1.000.000
Rente	–	–	436.232	436.232
Kortlopend deel	–	–	–1.678.032	–1.678.032
Aflossingen	–	–	–729.942	–729.942
Realisatie	–	–11.548.471	–	–11.548.471
Boekwaarde per 31 december 2018	8.946.041	244.960.095	30.852.255	284.758.391

Deelnemingen

De belangen van de vennootschap in andere maatschappijen zijn als volgt verdeeld:

	Aandeel in geplaatst kapitaal in %
Bouw- en handelsmaatschappij Hallum B.V., Amsterdam	100,00
Hallum Cruise B.V., Amsterdam	100,00
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied N.V., Amsterdam	33,33

Toelichting op de balans

Deelnemingen in groepsmaatschappijen	31-12-2018	31-12-2017
Bouw- en handelsmaatschappij Hallum B.V.	2.967.212	2.903.527
Hallum Cruise B.V.	4.875.496	4.056.670
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied N.V.	1.103.333	1.611.475
Totaal deelnemingen in groepsmaatschappijen	8.946.041	8.571.672
<i>Bouw- en handelsmaatschappij Hallum B.V.</i>	2018	2017
Boekwaarde per 1 januari	2.903.527	2.790.435
Resultaat	63.685	113.092
Boekwaarde per 31 december	2.967.212	2.903.527
<i>Hallum Cruise B.V.</i>	2018	2017
Boekwaarde per 1 januari	4.056.670	3.761.351
Resultaat	818.826	295.319
Boekwaarde per 31 december	4.875.496	4.056.670
<i>Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied N.V.</i>	2018	2017
Boekwaarde per 1 januari	1.611.475	2.000.000
Resultaat	491.858	-388.525
Ontvangen dividend deelneming	-1.000.000	-
Boekwaarde per 31 december	1.103.333	1.611.475
Latente belastingvorderingen	2018	2017
Stand per 1 januari	295.508.823	-
Dotatie wegens start belastingplicht	12.553.858	300.130.368
Mutatie ten gevolge van tariefwijziging	-51.554.115	-
Mutatie wegens fouterstel	-5.632.500	-
Wijziging in tijdelijke verschillen gedurende 2018	-5.915.971	-4.621.545
Stand per 31 december	244.960.095	295.508.823

Toelichting op de balans

Met ingang van 1 januari 2017 is Havenbedrijf Amsterdam N.V. onderworpen aan vennootschapsbelasting. In 2017 is de fiscale openingsbalans door Havenbedrijf Amsterdam N.V. opgesteld. In het boekjaar 2017 was de opgenomen belastinglatentie (1-1-2017: € 300,1 miljoen) de beste inschatting gebaseerd op de gevoerde gesprekken met de Belasting-dienst. In 2017 heeft deze eenmalige bate, na aftrek van realisatie en acute vennootschapsbelasting (€ 18,8 miljoen), waarvan de acute vennootschapsbelastinglast € 14,1 miljoen bedraagt, geleid tot een eenmalige bate van per saldo € 281,3 miljoen. Deze eenmalige bate is in de winst-en-verliesrekening van 2017 als zodanig verwerkt. De gevormde latentie is naar verwachting in 2063 volledig afgewikkeld.

Op 17 januari 2019 is de vaststellingsovereenkomst door Havenbedrijf Amsterdam N.V. en de Belastingdienst ondertekend. Daarin is onder meer de definitieve fiscale openingsbalans vastgelegd evenals enkele nadere afspraken over de bepaling van de fiscale winst van Havenbedrijf Amsterdam N.V.

Effect schattingswijziging

Volgens de definitieve fiscale openingsbalans in de vaststellingsovereenkomst bestaat er een totaalverschil van € 937 miljoen tussen het fiscale vermogen per 1 januari 2017 van € 1.804 miljoen en het commerciële vermogen per die datum van € 867 miljoen. Een hogere waardering van de post 'Vooruitbetaalde erfpachtcanon gronden en terreinen'

is de belangrijkste oorzaak van het verschil tussen het eigen en het fiscale vermogen. De vooruitbetaalde erfpachtcanon wordt in de fiscale openingsbalans gewaardeerd tegen de reële waarde en in de commerciële jaarrekening op basis van de historische kostprijs. Als gevolg van het definitief worden van de fiscale openingsbalans dient in 2018 een dotatie plaats te vinden aan de latente belastingvordering van € 12,6 miljoen.

Effect tariefwijzigingen

Per 19 december 2018 zijn de vennootschapsbelastingtarieven gewijzigd. Volgens de Richtlijnen van de Jaarverslaggeving dienen wijzigingen betrokken te worden bij de waardering van belastinglatenties. Vanaf 2020 gaat het toptarief van de vennootschapsbelasting stapsgewijs omlaag. In 2019 is het toptarief 25%, in 2020 daalt het toptarief naar 22,5% en vanaf 2021 zal het toptarief 20,5% zijn. Als gevolg van de deze toekomstige tariefdalingen wordt de latente belastingvordering naar beneden aangepast met € -51,6 miljoen.

Van de latente belastingvordering zal een bedrag van € 6,9 miljoen vermoedelijk binnen een jaar worden gerealiseerd.

De latente belastingvordering is in 2017 herzien vanwege een fouterstel. Voor een nadere toelichting naar de aard en omvang van het fouterstel verwijzen wij naar de grondslagen.

Toelichting op de balans

Overige langlopende vorderingen	31-12-2018	31-12-2017
Langlopende leningen	12.093.324	10.643.428
Vooruitbetaalde reductie- en ingroeiregelingen	18.758.931	6.446.886
Totaal overige langlopende vorderingen	30.852.255	17.090.314

Onder de langlopende leningen is een uitgestelde betalingsverplichting opgenomen van € 9,8 miljoen (2017: € 10,3 miljoen).

De vooruitbetaalde reductie- en ingroeiregelingen betreffen reeds uitgekeerde bedragen aan klanten welke betrekking hebben op contracten met een langere looptijd. Omdat de verleende reducties betrekking hebben op de gehele looptijd van de betreffende contracten vindt realisatie in het resultaat plaats gedurende de gehele contractduur.

De toename wordt verklaard door een bedrag van € 8,9 miljoen dat is betaald voor een erfachtrecht.

4 Vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
Handelsdebiteuren	9.474.544	8.132.595
Vorderingen op groepsmaatschappijen	1.810.603	1.421.233
Belastingen en premies sociale verzekeringen	–	2.236.938
Vennootschapsbelasting	7.620.372	–
Overlopende activa	6.447.624	4.480.046
Totaal vorderingen	25.353.143	16.270.812

Toelichting op de balans

Op het totaal aan handelsdebiteuren is een voorziening voor dubieuze vorderingen ad. € 886.997 in mindering gebracht (2017: € 923.659). De vorderingen op groepsmaatschappijen betreffen reguliere handelsvorderingen en nog te factureren of te verrekenen bedragen.

In 2017 had Havenbedrijf Amsterdam N.V. onder de 'Belastingen en premies sociale verzekeringen' een belastingvordering welke werd veroorzaakt door een grondaankoop.

Overlopende activa	31-12-2018	31-12-2017
Vooruitbetaalde reductie- en ingroeiregelingen	1.306.358	1.062.933
Nog te factureren bedragen	3.248.814	1.981.825
Vooruitbetaalde kosten	1.122.594	877.568
Nog te ontvangen subsidies	100.652	–
Overige vorderingen	669.206	557.720
Totaal overlopende activa	6.447.624	4.480.046

De toename in de nog te factureren bedragen komt voornamelijk door meer openstaande opgaven zeehavengeld die nog gefactureerd moeten worden (€ 0,4 miljoen) alsmede een incidentele contractopbrengst die nog gefactureerd dient te worden (€ 0,4 miljoen).

De overige vorderingen betreffen met name het kortlopende deel van de langlopende leningen (€ 0,4 miljoen).

5 Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
Banktegoeden	6.673.255	35.333.279

Toelichting op de balans

Deposito's

Op balansdatum zijn er geen liquide middelen ondergebracht op deposito's.

Beperkte vrije beschikbaarheid liquide middelen

De liquide middelen staan geheel ter vrije beschikking.

6 Eigen vermogen

	Geplaatst kapitaal	Agioreserve	Wettelijke en statutaire reserves	Overige reserve	Resultaat boekjaar	Totaal
Stand per 1 januari 2018	45.000	300.584.972	2.567.525	22.604.093	356.447.395	682.248.985
Mutatie uit resultaatverdeling	-	-	-	-	-356.447.395	-356.447.395
Resultaat boekjaar	-	-	-	-	17.940.069	17.940.069
Resultaatverdeling voorgaand jaar	-	-	-	356.447.395	-	-356.447.395
Mutatie wettelijke reserve	-	-	- 372.046	372.046	-	-
Dividuitkering	-	-	-	-60.938.572	-	-60.938.572
Stand per 31 december 2018	45.000	300.584.972	2.195.479	318.484.962	17.940.069	639.250.482

Het eigen vermogen is per 1 januari 2017 herzien vanwege een fouterstel.

Voor een nadere toelichting naar de aard en omvang van het fouterstel verwijzen wij naar de grondslagen.

Toelichting op de balans

7 Geplaatst kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 225.000 verdeeld in 225.000 aandelen, elk met een nominale waarde van € 1. Het geplaatste en gestorte aandelenkapitaal bij de oprichting op 1 januari 2013 is € 45.000 en bestaat uit 45.000 gewone aandelen van € 1 nominaal.

8 Agioreserve

Bij de oprichting heeft de vennootschap de haventerreinen in erfpacht verkregen. De jaarlijkse canonbetalingen in het eerste tijdvak van 50 jaar worden geacht te zijn voldaan, zoals bepaald tussen de gemeente Amsterdam en Havenbedrijf Amsterdam N.V. Op basis van de economische realiteit van de transactie heeft de gemeente Amsterdam een vermogensstorting gedaan ter hoogte van de afkoopsom en is de afkoopsom geactiveerd als 'Vooruitbetaalde erfpachtcanon gronden en terreinen' met agio als tegenhanger op de balans.

9 Wettelijke en statutaire reserves

De wettelijke reserve wordt aangehouden voor de activering van kosten van ontwikkeling en deelnemingen. De wettelijke reserve voor kosten van ontwikkeling is gevormd ter omvang van geactiveerde kosten van ontwikkeling waarbij voldaan is aan de daaraan gestelde voorwaarden ter zake van de technische, commerciële en financiële haalbaarheid. Ultimo 2018 bedraagt de wettelijke reserve € 42.475 (2017: € 138.972).

De wettelijke reserve voor deelnemingen is gevormd voor zover de vennootschap niet zonder beperking uitkering van de positieve resultaten kan bewerkstelligen. Het aandeel van Havenbedrijf Amsterdam N.V. in de rechtstreekse vermogensvermeerderingen en -verminderingen van de deelnemingen wordt in de wettelijke reserve opgenomen. Ultimo 2018 bedraagt de wettelijke reserve € 2.153.004 (2017: € 2.428.553).

Toelichting op de balans

Bestemming van het resultaat over voorgaand boekjaar

De jaarrekening 2017 is vastgesteld in de algemene vergadering gehouden op 26 april 2018. De algemene vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

10 Voorzieningen

	31-12-2018	31-12-2017
Saneringsvoorzieningen	72.567.346	73.978.916
Amoveringsvoorzieningen	1.320.027	413.500
Personeelsvoorzieningen	1.495.148	1.763.588
Woningisolatievoorziening	–	345.950
Totaal overige voorzieningen	75.382.521	76.501.954

Saneringsvoorzieningen	2018	2017
Stand per 1 januari	73.978.916	74.323.237
Dotaties	908.500	41.317
	74.887.416	74.364.554
Vrijval	–11.500	–35.525
Onttrekkingen	–2.308.570	–350.113
Stand per 31 december	72.567.346	73.978.916

De voorziening is gewaardeerd tegen de nominale waarde van de verwachte saneringsuitgaven op de locaties waarbij enerzijds de huurder of erfpachter de saneringsverplichting heeft afgekocht of anderzijds op basis van gebeurtenissen uit het verleden het Havenbedrijf Amsterdam N.V. zichzelf verantwoordelijk acht voor het saneren van de grond. Omdat er op de meeste locaties ten aanzien van de hoeveelheid te verwerken grond en toe te passen technieken onzekerheden bestaan wordt er gewerkt met een risico-opslag ten aanzien van de situatie waarop de voorziening is berekend. De door Havenbedrijf Amsterdam N.V. gehanteerde risico-opslag varieert tussen 0 en 25%, afhankelijk van de mate van onzekerheid ten aanzien van de te verwachten saneringskosten. Ultimo 2018 heeft HbA enkel saneringsprojecten met een

Toelichting op de balans

risico-opslag van 0% of 15%. Bij de beoordeling welke risico-opslag van toepassing is wordt rekening gehouden met de (on)zekerheid ten aanzien van de omvang en locatie van de verontreiniging. Daarnaast weegt de observatie of de verontreiniging mobiel of immobiel is mee. Er zijn geen locaties waar het opslagpercentage 25% is. Het gewogen gemiddelde van de risico-opslagen betreft 15%. Ultimo 2018 is een bedrag van € 10,3 miljoen euro aan risico-opslag in de saneringsvoorziening opgenomen.

Ultimo 2018 is 237 hectare grond niet door Havenbedrijf Amsterdam N.V. verhuurd of in ondererfpacht uitgegeven en draagt Havenbedrijf Amsterdam N.V. als gevolg daarvan de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de bodem. Het betreft voornamelijk terreinen waar nog nooit bedrijfsactiviteiten hebben plaatsgevonden. Hoewel van het grootste gedeelte geen bodemrapporten beschikbaar zijn is op basis van historische informatie niet te verwachten dat deze nieuwe terreinen vervuild zijn. Het gedeelte van de uitgeefbare terreinen welke zijn teruggenomen van voormalige klanten zijn alle op bodemverontreiniging onderzocht door externe, gespecialiseerde bureaus. Waar nodig is de grond gesaneerd of is de vervuiling afgekocht door de voormalige klant en in de saneringsvoorziening opgenomen.

Onder de saneringsvoorzieningen zijn een aantal terreinen opgenomen waarbij de afkoop meer dan drie jaar geleden heeft plaatsgevonden en waarbij ultimo 2018 geen vernieuwd onderzoek is ingesteld naar de huidige bodemgesteldheid omdat de immobiliteit van de verontreiniging daarvoor geen aanleiding geeft. Bij mobiele verontreinigingen vindt periodieke (3-5 jaar) monitoring plaats. De voorziening heeft een kortlopend karakter (< 1 jaar) van € 7.198.824 en een langlopend karakter (> 5 jaar) van € 64.295.288.

De gemeenteraad heeft op 21 december 2017 ingestemd met de ontwikkelstrategie van Haven-Stad, hetgeen betekent dat de gemeente Amsterdam vanaf 2029 tussen de 40.000 en 70.000 woningen gaat bouwen. Een gedeelte hiervan wordt gerealiseerd op de haventerreinen rondom de Coen-, Minerva-, Mercurius- en Vlothaven. Naar aanleiding van dit besluit en de mogelijke consequenties voor het gebied Haven-Stad in de nabije toekomst is gedurende 2018 aan een externe partij opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de saneringskosten die noodzakelijk zijn om het gebied op norm 'Industrie', zoals gedefinieerd in de Regeling bodemkwaliteit, op te leveren. De extra ingeschatte saneringskosten betreffen € 22,5 miljoen.

De onderzochte haventerreinen in Haven-Stad maken onderdeel uit van de erfpachtovereenkomst tussen de gemeente Amsterdam en Havenbedrijf Amsterdam N.V. Bij transformatie van het gebied kan de gemeente Amsterdam de gronden

Toelichting op de balans

weer in volledige eigendom verwerven. De erfpachtovereenkomst, welke is opgesteld ten tijde van de verzelfstandiging in 2013, tussen de gemeente Amsterdam en Havenbedrijf Amsterdam N.V., bepaalt hierover dat de saneringskosten van die gronden tot norm Industrie voor rekening en risico van Havenbedrijf Amsterdam N.V. komen.

Op basis van voorgaande is Havenbedrijf Amsterdam N.V. gedurende het boekjaar 2018 tot de conclusie gekomen dat de saneringsverplichting voor Haven-Stad reeds was ontstaan op het moment dat de erfpachtovereenkomst met de gemeente Amsterdam werd gesloten. De geconstateerde fout is retrospectief verwerkt waarbij het eigen vermogen van boekjaar 2017 is herrekend. Voor een nadere toelichting naar de aard en omvang van het fouterstel verwijzen wij naar de grondslagen.

Amoveringsvoorzieningen	2018	2017
Stand per 1 januari	413.500	360.000
Dotatie ten laste van resultaat	915.000	53.500
	1.328.500	413.500
Afname ten gunste van resultaat	-8.473	-
Stand per 31 december	1.320.027	413.500

De voorziening voor amoveringen heeft betrekking op:

Amovering windmolens

Havenbedrijf Amsterdam N.V. heeft een erfpachtcontract waarbij de erfpachter aan Havenbedrijf Amsterdam N.V. een jaarlijkse canon verschuldigd is van maximaal € 725.000 waarvan € 125.000 zal dienen voor de amoveringskosten van het windpark in de Afrikahaven. Het windpark bestaat uit negen windturbines en zal aan het einde van de technische levensduur geamoveerd moeten worden. Het saldo van de voorziening bedraagt per 31 december 2018 € 250.000 (2017: €-) en heeft een geheel langlopend karakter.

Amovering funderingen

De voorziening voor amovering funderingen heeft betrekking op door Havenbedrijf Amsterdam N.V. geaccepteerde verplichting inzake het amoveren van de toegepaste 'AVI slakken' als funderingslaag op een terrein in het havengebied. De kosten van het verwijderen van de funderingslaag worden ingeschat op € 4,75 miljoen.

Toelichting op de balans

Het saldo van de voorziening bedraagt per 31 december 2018 € 665.000 (2017: €-) en heeft een geheel langlopend karakter.

Amovering gebouwen

De amovering van gebouwen heeft betrekking op door Havenbedrijf Amsterdam N.V. geaccepteerde sloopkosten bij huur- of erfpachtbeëindiging van terreinen. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde van de verwachte uitgaven op de betreffende locatie(s). Deze verwachte uitgaven worden geschat op basis van de huidige bekende kosten en prijsindexeringen. Het saldo van de voorziening bedraagt per 31 december 2018 € 405.027 (2017: € 413.500) en heeft een kortlopend karakter van € 50.000.

Personeelsvoorzieningen	2018	2017
Stand per 1 januari	1.763.588	2.384.540
Dotaties	130.837	167.795
Rente	29.278	-30.778
	1.923.703	2.521.557
Vrijval	-131.669	-501.831
Onttrekkingen	-296.886	-256.138
Stand per 31 december	1.495.148	1.763.588

Personeelsvoorzieningen zijn getroffen in het kader van bovenwettelijke werkloosheidsuitkeringen aan voormalig personeel en uitkeringen voor toekomstige jubilea. Aan de personeelsvoorzieningen wordt jaarlijks rente toegevoegd. De voorzieningen hebben een kortlopend karakter van € 383.259.

De voorziening voor voormalig personeel bedraagt per 31 december 2018 € 926.962 (31 december 2017: € 1.178.166).

De voorziening voor jubilea bedraagt per 31 december 2018 € 568.186 (31 december 2017: € 585.422).

Woningisolatievoorziening	2018	2017
Stand per 1 januari	345.950	878.488
Vrijval	-289.347	-
Onttrekkingen	-56.603	-532.538
Stand per 31 december	-	345.950

Toelichting op de balans

De voorziening woningisolatie heeft betrekking op het reduceren van geluid in woningen als gevolg van verruiming geluidszone Westpoort. Deze post is in 2018 volledig afgewikkeld.

11 Langlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Vooruitontvangen erfpacht	56.726.064	60.495.724
Overige schulden	2.587.586	2.649.186
Totaal	59.313.650	63.144.910

114

Langlopende schulden	Stand per 31 december 2018	Resterende looptijd > 1 jaar	Resterende looptijd > 5 jaar
Vooruitontvangen erfpacht	56.726.064	56.726.064	48.592.635
Overige schulden	2.587.586	2.587.586	2.587.586
Totaal	59.313.650	59.313.650	51.180.221

Vooruitontvangen erfpacht

De vooruitontvangen erfpacht betreft de door huurders betaalde afkoopsommen met betrekking tot de toekomstige erfpacht. Derhalve is Havenbedrijf Amsterdam N.V. geen rente verschuldigd. Het deel van de vooruitontvangen erfpachtvergoedingen dat betrekking heeft op 2018 is verantwoord onder de kortlopende schulden, ad. € 2.102.790 (2017: € 2.172.042).

Overige schulden

In de post overige langlopende schulden zijn de ontvangen bijdragen van derden aan de uitvoering van het Convenant Houthavens (€ 1,1 miljoen) en de ontvangen waarborgsommen (€ 1,5 miljoen) opgenomen.

Toelichting op de balans

12 Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Schulden aan kredietinstellingen	25.000.000	-
Handelscrediteuren	1.396.135	1.499.675
Vooruitontvangen contractopbrengsten	25.272.197	20.442.496
Belastingen en premies sociale verzekeringen	3.114.677	16.335.795
Schulden ter zake van pensioenen	398.997	374.106
Overige schulden en overlopende passiva	22.833.430	16.071.916
Totaal kortlopende schulden	78.015.436	54.723.988

Schulden aan kredietinstellingen

Havenbedrijf Amsterdam N.V. beschikt over een zogenaamde 'Revolving facilities agreement' ter grootte van € 110 miljoen. € 50 miljoen van deze faciliteit kan pas worden aangesproken bij aanvang van de bouw van de nieuwe zeeluis bij IJmuiden. De faciliteit kent marktconforme condities en kan periodiek benut worden voor 1, 3 of 6 maands kasgeld tegen een rente van 1-, 3- of 6-maands-euribor + 0,5%. Daarnaast is met de kredietverstrekker een convenant overeengekomen waarbij het gecorrigeerd eigen vermogen minimaal 30% van het totaal vermogen dient te bedragen. Aan deze voorwaarde is in 2018 ruimschoots voldaan. Zekerheden voor deze lening zijn niet gesteld. Bij de waardering van deze financiering is rekening gehouden met bijkomende kosten.

Per 31 december 2018 is deze faciliteit benut voor € 25 miljoen (2017: € -).

Toelichting op de balans

Overige schulden en overlopende passiva	31-12-2018	31-12-2017
Nog te ontvangen facturen	10.633.706	5.947.897
Nog te betalen kortingen	3.346.730	3.038.259
Nog te betalen overige belastingen	3.024.051	1.290.064
Vakantiegeld/-dagen	2.612.704	2.647.604
Vooruitontvangen subsidies	919.973	577.892
Vooruitontvangen opbrengsten	312.676	450.018
Overig	1.983.590	2.120.182
Totaal overige schulden en overlopende passiva	22.833.430	16.071.916

De toename in de post nog te ontvangen facturen worden met name veroorzaakt door enkele grote facturen met betrekking tot de investeringen.

De toename in de overige belastingen betreft de onroerendezaakbelasting. De toename wordt veroorzaakt door een achterstand in het ontvangen van deze aanslagen.

De post overig heeft met name betrekking op het nazorgplan voor baggerlocaties (€ 1,4 miljoen) en de reclassificatie van de creditsaldi in de debiteuren (€ 0,4 miljoen).

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen regelingen

Transformatie gebied

In de Transformatiestrategie Haven-Stad, vastgesteld in de raadsvergadering van juli 2013, is besloten dat de gemeente Amsterdam inzet op een geleidelijke transformatiestrategie, te beginnen met de niet-haventerreinen. De gemeenteraad heeft op 21 december 2017 ingestemd met de Ontwikkelstrategie van Haven-Stad: vanaf 2029 gaat Amsterdam tussen de 40.000 en 70.000 woningen bouwen, waarvan een gedeelte wordt gerealiseerd op de haventerreinen rondom de Coen-, Minerva-, Mercurius- en Vlothaven.

De financiële consequenties voor Havenbedrijf Amsterdam N.V. zijn afhankelijk van verdere besluitvorming en daardoor nog onzeker. In het coalitieakkoord 2014 heeft het College besloten dat de bestaande bedrijven in de haventerreinen binnen de ring in ieder geval tot 2040 kunnen blijven. In de ontwikkelstrategie is vastgelegd dat nieuwe woningen geleidelijk worden gerealiseerd tussen de huidige bedrijven. De overige afspraken zijn gelijk gebleven.

De volgende afspraken zijn nu van kracht:

- Convenant Houthaven / NDSM;
- Bestaande bedrijven kunnen in ieder geval tot 2040 gevestigd blijven, binnen de bestaande milieucoutouren;
- Nieuwe uitgiften en uitbreidingen zijn mogelijk met een looptijd tot 2029, of in overleg met de gemeente;

- Alle huidige activa worden op het moment van transformatie door de stad vergoed aan Havenbedrijf Amsterdam N.V. tegen de dan geldende boekwaarde;
- Grote nieuwe investeringen in het gebied, met een afschrijvingstermijn die 2029 overschrijdt, moeten afgestemd worden met de gemeente, waarbij de mogelijkheid bestaat dat een deel van de nieuwe investeringen bij een overdracht niet voor de volledige boekwaarde aan Havenbedrijf Amsterdam N.V. wordt vergoed;
- De grond moet schoon opgeleverd worden, waarbij schoon het niveau 'industrie' is.

Convenant Houthavens

Havenbedrijf Amsterdam N.V. heeft met de gemeente Amsterdam, de provincie Noord-Holland en verschillende bedrijven in de haven het Convenant Houthavens gesloten. Doel van de overeenkomst is om de ontwikkeling van de haven en de daar gevestigde bedrijven en de ontwikkeling van woningbouw in de Houthaven en op de NDSM-werf, in een goede balans ten opzichte van elkaar mogelijk te maken. Om dit te concretiseren is een innovatiefonds ingesteld waaruit een bijdrage betaald kan worden aan de bedrijven voor het realiseren van bovenwettelijke milieumaatregelen (maatregelen die verder reiken dan bedrijven op basis van wet- en regelgeving verplicht zijn) die bijdragen aan de verbetering van de op dat moment bestaande milieusituatie en leefomgeving. Voor het innovatiefonds is een maximumbedrag van € 9 miljoen beschikbaar gesteld. De maximale bijdrage van Havenbedrijf Amsterdam N.V.

bedraagt € 3 miljoen. De resterende verplichting ultimo 2018 bedraagt € 1,9 miljoen (2017: € 1,9 miljoen).

Project HoogTij

Havenbedrijf Amsterdam N.V. heeft, ten behoeve van herfinanciering voor project HoogTij in februari 2016 een zekerheidstelling afgegeven aan de provincie Noord-Holland en gemeente Zaanstad, onder voorwaarden en tot een maximum van € 23,3 miljoen tegen een jaarpremie van 0,55% over de hoofdsom, (deels) afgedekt met een recht van hypotheek op aan de transactie onderliggend onroerend goed.

Zeesluis

Havenbedrijf Amsterdam N.V. heeft als belanghebbende een bijdrage geleverd aan de financiering van de nieuwe zeesluis. De hoogte van de bijdrage is vastgesteld op € 46,51 miljoen. De bijdrage wordt in twee tranches betaald. De eerste tranche, ad € 5 miljoen, is per oktober 2017 reeds voldaan en is derhalve ten laste gebracht van het resultaat 2017. De resterende verplichting ultimo 2017 bedraagt € 41,51 miljoen. Dit bedrag dient te worden voldaan en verwerkt in de jaarrekening op de laatst gelegen datum van de voltooiingsdatum en 31 oktober 2019.

Als de beschikbaarheidsdatum later is dan 31 oktober 2019, wordt Havenbedrijf Amsterdam N.V. met € 1,3 miljoen gecompenseerd voor ieder volledig kalenderjaar dat de beschikbaarheidsdatum na 31 oktober 2019 ligt en met een

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

evenredig gedeelte voor een deel van een volledig kalenderjaar dat de beschikbaarheidsdatum na 31 oktober 2019 ligt. De verwachte opleverdatum is momenteel januari 2022.

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen verplichtingen

Ultimo 2018 bestaat een aantal meerjarige financiële verplichtingen jegens derden met betrekking tot erfpacht van terreinen, het onderhoud van het havengebied en infrastructuur en de interne bedrijfsvoering. Dit betreft meerjarige contracten voor onder andere niet-afgekochte erfpachtregelingen, huur van kantoorpanden, lease van voertuigen, IT-diensten en reinigen wegen.

Het totaal aan verplichtingen bedraagt € 115,5 miljoen. Hiervan heeft € 22,2 miljoen een looptijd van 1-5 jaar en € 85,8 miljoen langer dan 5 jaar.

Met leveranciers zijn eveneens een aantal voorwaardelijke verplichtingen aangegaan in de vorm van raamovereenkomsten voor onder andere het beheer en onderhoud van het havengebied.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake investeringsverplichtingen

Ultimo 2018 is Havenbedrijf Amsterdam N.V. voor een bedrag van € 17,5 miljoen (2017: € 65,9 miljoen) aan verplichtingen jegens derden aangegaan voor de aanschaf en ontwikkeling van immateriële en materiële vaste activa.

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen activa

Havenbedrijf Amsterdam N.V. heeft langlopende huur- en erfpachtcontracten voor vastgoed, terreinen en kades afgesloten.

De toekomstige minimale opbrengsten daarvan bedragen € 2.450 miljoen waarvan € 92,3 miljoen in het komende jaar.

In 2018 is een totaalbedrag van € 84,8 miljoen aan ontvangsten in de winst-en-verliesrekening verwerkt. De overeenkomsten hebben een looptijd van 20-50 jaar waarbij de opbrengst een vast bedrag per jaar is en jaarlijks wordt geïndexeerd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Een eigenaar van havenwater binnen het Amsterdams havengebied stelt een vordering op Havenbedrijf Amsterdam te hebben vanwege gebruik van het water door binnenvaartschepen en andere vaartuigen zonder toestemming van deze eigenaar. De grondslag en hoogte van de vordering zijn vooralsnog onbekend. Verder zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum dan wel van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening.

Voorstel resultaatverwerking

Het nettoresultaat over 2018 bedraagt € 17.940.069. De omvang van het dividend is ter besluitvorming aan de algemene vergadering.

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

13 Opbrengsten

	2018	2017
Huur en erfpacht	84.875.740	79.327.591
Zeehavengelden	57.223.266	55.974.696
Binnenhavengelden	7.470.131	7.266.074
Opbrengsten ligplaatsreserveringen	2.675.043	2.284.581
Overige opbrengsten	5.168.596	5.203.038
Totaalopbrengsten	157.412.776	150.055.980

Huur en erfpacht

De opbrengsten voor huur en erfpacht zijn toegenomen door nieuwe uitgiftes en reguliere prijsstijgingen. In 2018 is in totaal netto 45,1 hectare terrein uitgeven. In 2017 was dit 18 hectare. Grote havengebonden uitgiftes waarvoor door Havenbedrijf Amsterdam N.V. ook een kade wordt aangelegd/danwel gerenoveerd waren Katoennatie, Commodity Centre Netherlands en Paro. Ook in het Atlaspark werden ten behoeve van de grootschalige logistiek diverse terreinen uitgeven. Onder andere Fetim, en ontwikkelaars Delin en Borghese Real Estate. Tot slot is in de Minervahaven gestart met de bouw van een studentenhotel en worden er diverse panden ontwikkeld op reeds eerder uitgegeven posities.

Zeehavengelden

De opbrengsten uit zeehavengeld zijn in 2018 met € 1,2 miljoen toegenomen als gevolg van 1% stijging in de overslag, alsmede prijsindexaties. Het tonnage in droge bulk is substantieel afgenomen, met name door een daling van 17% in de kolen ten opzichte van 2017. Agri producten en bouwmaterialen deden het daarentegen goed. Het totaalvolume in liquid bulk heeft deze daling gecompenseerd, als gevolg van een gunstige situatie in de handelsmarkt voor brandstoffen in de periode van september tot november 2018. General Cargo is toegenomen met 28%, wat grotendeels toe te rekenen is aan toegenomen containervolumes. Deze toename is tevens terug te zien in het aantal aanlopen, dat tegen de langjarige trend in met 7,5% is toegenomen. Daar general cargo doorgaans op kleinere schepen wordt aangevoerd is de gemiddeld scheepsgrootte afgenomen. Door deze reden en het afgenomen aandeel van de 'relatief goedkope' kolen in het geheel is het zeehavengeld per overgeslagen ton met 1,6% toegenomen.

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

Opbrengsten ligplaatsreserveringen

De opbrengsten uit ligplaatsreserveringen zijn in 2018 toegenomen als gevolg van het feit dat in 2017 een deel van de ligplaatsen aan de De Ruyterkade West buiten gebruik was, welke in 2018 weer operationeel zijn. Verder heeft de ingebruikname van een nieuw reserveringssysteem ertoe geleid dat ligplaatsen optimaler bezet kunnen worden.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten betreffen voornamelijk opbrengsten uit het Havenafvalplan (€ 2,4 miljoen), een vergoeding voor het beheer en onderhoud van de gebieden die onder het Ontwikkelbedrijf Gemeentelijk Amsterdam vallen (€ 0,7 miljoen), opbrengsten uit werken voor derden (€ 0,6 miljoen), opbrengsten uit baggerdepot (€ 0,6 miljoen), en de walstroom-opbrengsten (€ 0,8 miljoen).

14 Personeelslasten

	2018	2017
Lonen en salarissen	23.377.021	22.919.882
Sociale lasten en pensioenlasten	7.099.571	6.906.713
Overige personeelslasten	3.917.289	3.411.958
Totaal personeelslasten	34.393.881	33.238.553

Op de lonen en salarissen is een bedrag van € 1.212.815 in mindering gebracht als gevolg van doorbelaste lonen en salarissen (2017: € 1.278.549).

De post lonen en salarissen is toegenomen door reguliere periodieke salarisstijgingen en een cao-verhoging. Daarnaast is aan de medewerkers van Havenbedrijf Amsterdam N.V. een eenmalige compensatie voor een nieuw werkrooster uitgekend van € 112.754 en eenmalige gratificaties van € 310.250 als gevolg van cao-afspraken die in april zijn gemaakt.

De overige personeelskosten zijn toegenomen met € 505.331, voornamelijk omdat in 2017 een vrijval van een reservering voor reorganisatiekosten is gepresenteerd.

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

Sociale lasten en pensioenlasten	2018	2017
Sociale lasten	3.573.684	3.545.123
Pensioenlasten	3.525.887	3.361.590
Totaal sociale lasten en pensioenlasten	7.099.571	6.906.713

Aantal werknemers

Het aantal medewerkers van Havenbedrijf Amsterdam N.V., berekend op fulltimebasis en uitgesplitst naar activiteiten, bedroeg ultimo jaar:

Aantal werknemers per activiteit	2018	2017
Nautische activiteiten	162,6	165,7
Exploitatie haventerreinen en overhead	193,2	192,0
Totaal	355,8	357,7

Bezoldiging bestuurders

Het in 2018 van toepassing zijnde beloningsbeleid voor de directieleden van Havenbedrijf Amsterdam N.V. is in december 2017, op voorstel van de Raad van Commissarissen, vastgesteld door de aandeelhouder. Dit beloningsbeleid biedt een arbeidsvoorwaardenpakket, bestaande uit een vast basissalaris, een mogelijke variabele beloning en een bijdrage in de pensioenpremie. Het nieuwe beloningsbeleid voor de directie is conform het vigerende gemeentelijk beloningsbeleid voor haar deelnemingen.

Naam	Aanvang termijn	Einde termijn	Vaste beloning	Variabele beloning	Bijdrage pensioenpremie	Totaal
K.J. Overtoom	06-12-2016	06-12-2020	149.916	-	19.564	169.480
M.R. de Brauw	01-11-2015	01-11-2019	138.375	-	19.122	157.497

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

Vaste beloning

De vaste beloning van de directieleden is in 2018 t.o.v. 2017 verlaagd (Overtoom) respectievelijk gelijk gebleven (De Brauw). De genoemde bedragen zijn inclusief vakantiegeld en exclusief werkgeverspremies sociale verzekeringen.

Variabele beloning

Aan de leden van de statutaire directie kan een variabele beloning worden toegekend van maximaal 10% van het bruto-salaris. Deze is mede gerelateerd aan de waardecreatie op lange termijn. Over het boekjaar 2018 is geen variabele bonus toegekend.

Pensioenkosten

De directieleden zijn deelnemer aan de pensioenregeling van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Hun pensioenregeling is gelijk aan de regeling voor de werknemers van Havenbedrijf Amsterdam N.V.

Bezoldiging commissarissen

De vergoeding voor de leden van de Raad van Commissarissen is gerelateerd aan het maximum dat geldt voor de meestverdienende bestuurder, in lijn met de WNT. Voor de leden betekent dit 10% van de algemene WNT-norm in 2018. Voor de voorzitter is dit 15%.

Naam	Aanvang termijn	Einde termijn	2018	2017
K. van der Steenhoven	01-08-2016	01-08-2020	28.050	27.150
R.I. Doerga	03-05-2017	03-05-2021	18.700	20.975
J.F.J.M. de Haas	15-12-2015	08-12-2019	18.700	20.975
W.J. Maas	03-05-2017	03-05-2021	18.700	20.975
P.G. Stibbe	26-04-2018	26-04-2022	18.700	20.975
R.M. Smit	06-03-2013	01-04-2017	-	6.250
			102.850	117.300

Philip Stibbe is per 26 april 2018, op voordracht van de Raad van Commissarissen, door de Algemene Vergadering van de aandeelhouder voor een tweede periode herbenoemd als commissaris.

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

15 Afschrijvingen

	2018	2017
Afschrijvingen immateriële vaste activa	190.253	275.462
Afschrijvingen materiële vaste activa	21.528.770	21.405.167
Totaal afschrijvingen	21.719.023	21.680.629

Onder de afschrijvingen op materiële vaste activa is tevens een boekverlies op een desinvestering ad. € 150.901 verantwoord (2017: € 1.326). Dit betreft met name de afboeking van de boekwaarde van de steigers aan de De Ruyterkade welke zijn vervangen.

16 Overige bedrijfskosten

	2018	2017
Huisvestingskosten	2.616.288	2.657.911
Beheer- en onderhoudskosten	6.418.017	5.849.407
ICT-kosten	6.051.851	6.262.217
Milieu en Ruimte	3.609.071	1.244.040
Communicatie, Marketing en Acquisitie	2.827.135	2.700.235
Huur- en erfpachtkosten	2.285.012	2.249.491
Onderzoek- en advieskosten	2.099.309	2.104.021
Overige kosten	2.949.097	-2.214.500
Totaal overige bedrijfskosten	28.855.780	20.852.822

De toename in beheer- en onderhoudskosten wordt voornamelijk veroorzaakt door de inhuur van extra sleepdiensten alsmede door hogere kosten voor afvalinzameling (Havenafvalplan).

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

Onder de overige kosten is in 2017 een vrijval verantwoord van een voorziening van een langlopende vordering ad. € 10,3 miljoen. Tevens is de eerste bijdrage aan de nieuwe zeesluis ad. € 5 miljoen verantwoord onder deze post.

Honoraria externe accountant

De specificatie van de honoraria van de externe accountant Ernst & Young Accountants LLP luidt als volgt:

	2018	2017
Controle van de jaarrekening	160.000	212.035
Overige controleopdrachten	3.900	5.294
Overige niet-controleopdrachten	13.260	9.740
Totaal	177.160	227.069

Havenbedrijf Amsterdam N.V. heeft de totale honoraria van de externe accountant, die betrekking hebben op het boekjaar 2018, als kosten in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

17 Financiële baten en lasten

	2018	2017
Rentebaten	696.543	808.013
Rentelasten	-41.629	-11.908
Totaal financiële baten en lasten	654.914	796.105

	2018	2017
Rentebaten		
Rente op uitstaande leningen	509.851	484.637
Rente personeelsvoorzieningen	-	30.777
Rente wegens uitgestelde betaling debiteuren	186.692	292.599
	696.543	808.013

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

Rentelasten	2018	2017
Rente kredietfaciliteit	6.669	-
Rente personeelsvoorzieningen	29.283	-
Rente wegens te late betaling crediteuren	5.677	11.908
	41.629	11.908

18 Belastingen

	2018	2017
Vennootschapsbelasting	-6.739.658	-14.161.395
Vennootschapsbelasting voorgaande jaren	755.080	-
Mutatie belastinglatentie	-50.548.728	295.508.823
	-56.533.306	281.347.428

De aanpassingen in verband met belastingen vorige boekjaren (€ 755.080) hebben betrekking op het verschil tussen de verwerkte verschuldigde vennootschapsbelasting 2017 (€ -14.161.395) en de ingediende aangifte over 2017 (€ 13.406.315).

De mutatie in de belastinglatentie is in 2017 herzien vanwege een fouterstel. Voor een nadere toelichting naar de aard en omvang van het fouterstel verwijzen wij naar de grondslagen.

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

Mutatie belastinglatentie

Realisatie tijdelijke verschillen in boekjaar	-11.548.471
Verhoging latentie a.g.v. definitieve fiscale openingsbalans	12.553.858
Wijziging latentie i.v.m. daling belastingtarieven vanaf 2020	-51.554.115
Totaal	-50.548.728

De verhoging van de latente belastingvordering (€ 12.553.858) heeft plaatsgevonden als gevolg van het definitief worden van de fiscale openingsbalans, welke voortvloeit uit de getekende vaststellingsovereenkomst.

De aansluiting tussen het nominale (top)belastingtarief en het effectieve belastingtarief volgens de winst-en-verliesrekening is als volgt:

	2018 in %	2017 in %
Nominaal tarief	25	25
Activering latente belastingvordering	-	-399,7
Minder af te dragen belasting voorgaand jaar wegens vaststellingsovereenkomst	-1,0	-
Aanvullende activering latente belastingvordering wegens aanpassing fiscale openingsbalans 1-1-2017	-17,2	-
Afname latente belastingvordering wegens daling VpB-tarieven	70,5	-
Effectief tarief	77,3	-374,7

19 Resultaat deelnemingen

	2018	2017
Resultaat Hallum Cruise B.V.	818.826	295.319
Resultaat Hallum B.V.	63.685	113.092
Resultaat RON N.V.	491.858	-388.525
Totaalresultaat deelnemingen	1.374.369	19.886

Tekenblad

Amsterdam, 4 april 2019
Havenbedrijf Amsterdam N.V.:

w.g. K.J. (Koen) Overtoom
Algemeen directeur

w.g. M.R. (Michiel) de Brauw
Financieel directeur

Amsterdam, 4 april 2019
Ondertekening commissarissen:

w.g. K. (Koos) van der Steenhoven
Voorzitter

w.g. R.I. (Ingrid) Doerga

w.g. J.F.J.M. (Jeroen) de Haas

w.g. W.J. (Willemijn) Maas

w.g. P.G. (Philip) Stibbe

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van de winst

Het dividendbeleid, zoals in 2013 bij verzelfstandiging in artikel 9 van de Havenovereenkomst werd vastgelegd, is op 9 januari 2018 gewijzigd. In de statuten van Havenbedrijf Amsterdam N.V. is nu een bepaling opgenomen dat voortaan het dividendbeleid, op voorstel van raad van commissarissen en directie, wordt vastgesteld door de aandeelhouder. Hiermee is artikel 9 van de Havenovereenkomst komen te vervallen.

Het door de aandeelhouder vastgestelde dividendbeleid volgt idealiter de vierjaarstermijn van het strategisch plan van Havenbedrijf Amsterdam N.V. Het huidige dividendbeleid is door de aandeelhouder vastgesteld voor de periode 2017 – 2021.

Uitgangspunten van het beleid voor het bepalen van het dividend zijn de continuïteit van de vennootschap en een robuuste kapitaalstructuur. Er dient voldoende ruimte te zijn om te investeren, waarbij de investeringsagenda van het strategisch plan 2017 – 2021 het uitgangspunt is. Het beleid biedt voldoende ruimte voor een inhoudelijke afweging tussen de investeringsagenda en de hoogte van het dividend.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en de directie van Havenbedrijf Amsterdam N.V.

Verklaring over de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Havenbedrijf Amsterdam N.V. te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Havenbedrijf Amsterdam N.V. op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- balans per 31 december 2018;
- winst-en-verliesrekening over 2018;
- kasstroomoverzicht over 2018;
- grondslagen van waardering en resultaatbepaling;
- toelichting op de balans;
- niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen; en
- toelichting op de winst-en-verliesrekening.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Havenbedrijf Amsterdam N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag; en
- de overige gegevens.

Overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van

de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

Overige gegevens

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de audit commissie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 4 april 2019

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M.H. de Hair RA

GRI-tabel

Categorie	Standaard	Verwijzing	Toelichting
Organisatieprofiel	102-01 Naam van de organisatie Profiel	Titelblad	
	102-02 Voornaamste merken, producten en/of diensten Profiel: Hoe we waarde creëren	Profiel, visie en missie Waardecreatie	
	102-03 Locatie van het hoofdkantoor van de organisatie Colofon	Colofon	
	102-04 Aantal landen waarin de onderneming opereert	Havenkaart Bijlage 2	
	102-05 Eigendomsstructuur en de rechtsvorm Strategische prestaties: Onze organisatie	Governance en compliance Organogram	
	102-06 Afzetmarkten (geografische verdeling, sectoren die worden bediend en soorten klanten/begunstigden)	Profiel, visie en missie Strategische roadmaps Waardecreatie Stakeholderdialogoog	
	102-07 Omvang van de verslaggevende organisatie	Profiel, visie en missie Waardecreatie Scheepvaart en nautische veiligheid Onze medewerkers Financiële resultaten Economische betekenis Noordzeekanaalgebied Jaarrekening	
	102-08 Samenstelling medewerkersbestand	Onze medewerkers Over dit verslag	102-8b en 102-8e: Port of Amsterdam heeft geen werknemers buiten de regio Amsterdam gestationeerd en geen seizoensgebonden werknemers. Omissie voor 102-8a, 102-8b en 102-8d. Op het moment van publicatie is deze informatie niet voorhanden. In het jaarverslag 2019 zal met terugwerkende kracht de 2018 data, indien dan wel beschikbaar, alsnog worden gepubliceerd.

GRI-tabel

Categorie	Standaard	Verwijzing	Toelichting
	102-09 Beschrijving waardeketen	Profiel, visie en missie Waardecreatie Strategische roadmaps	
	102-10 Significante veranderingen tijdens de verslagperiode: Omvang, structuur, eigendom of leveringsketen van de organisatie	Organogram	In 2018 hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden op het gebied van locaties en operaties.
	102-11 Voorzorgsprincipe Risicomanagement	Risicomanagement	
	102-12 Onderschreven extern ontwikkelde economische, milieu gerelateerde en sociale handvesten, principes of andere initiatieven	Over dit verslag	
	102-13 Lidmaatschappen van verenigingen en nationale en internationale belangenorganisaties	Bijlage 2	
Strategie	102-14 Verklaring van de hoogste beslissingsbevoegde over de relevantie van duurzame ontwikkeling voor de organisatie en haar strategie	Bericht van de directie	
Ethiek en integriteit	102-16 Waarden, principes, standaarden en gedragsnormen van de organisatie	Governance en compliance	
Governance	102-18 Bestuursstructuur van de organisatie	Organogram Verantwoordelijkheid duurzaamheid	
Stakeholderbetrokkenheid	102-40 Belanghebbenden die betrokken zijn bij de organisatie	Stakeholderdialoog	
	102-41 Percentage medewerkers dat onder een cao valt	Onze medewerkers	
	102-42 Inventarisatie en selectie van de betrokken belanghebbenden	Stakeholderdialoog	

GRI-tabel

Categorie	Standaard	Verwijzing	Toelichting
Verslaggeving	102-43 Aanpak van betrekken van belanghebbenden	Stakeholderdialoog	
	102-44 De belangrijkste onderwerpen en vraagstukken die uit overleg met belanghebbenden naar voren zijn gekomen en hoe de organisatie hierop heeft gereageerd	Waardecreatie Strategische roadmaps Stakeholderdialoog Materialiteit Over dit verslag	
	102-45 Entiteiten die zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening	Jaarrekening Bijlage 1	
	102-46 Proces voor bepalen inhoud en afbakening jaarverslag.	Materialiteit Over dit verslag	
	102-47 Overzicht van materiële onderwerpen t.b.v. het bepalen van de inhoud van verslag	Materialiteit	
	102-48 Herformuleringen van in eerdere jaarverslagen verstrekte informatie	Over dit verslag	Er zijn geen herformuleringen t.o.v. eerder verstrekte jaarverslagen van toepassing.
	102-49 Veranderingen in de rapportage	Materialiteit	
	102-50 Verslagperiode	Over dit verslag	
	102-51 Datum van het meest recente verslag	Over dit verslag	
	102-52 Verslaggevingscyclus	Over dit verslag	
	102-53 Contactinformatie	Over dit verslag	
	102-54 Vermelding in de tekst dat er wordt gerapporteerd volgens GRI-richtlijnen	Over dit verslag	
	102-55 GRI-Referentietabel	Bijlage: GRI-tabel	
	102-56 Beleid en huidige praktijk met betrekking tot het verkrijgen van externe assurance van het verslag		Port of Amsterdam zorgt dat het jaarverslag conform GRI-Standard (Core) is. De externe accountant heeft geen assurance verleend over de niet-financiële informatie in dit verslag.

GRI-tabel

Thema	Standaard	Verwijzing	Toelichting
Milieu en leefomgeving	103-1 Toelichting op de materialiteit en afbakening	Materialiteit	
	103-2 Managementbenadering	Materialiteit: Milieu en leefomgeving	
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Materialiteit: Milieu en leefomgeving Verantwoordelijkheid duurzaamheid	
	203-1 Ontwikkeling, (verwachte) impact en aard van investeringen in infrastructuur en diensten	Bericht van de directie Bericht Voorzitter Raad van Commissarissen Strategische roadmaps Investeren en markt Materialiteit: Milieu en leefomgeving, Verantwoorde handelsketen	
	203-2 Inzicht in en beschrijving van significante indirecte economische gevolgen	Materialiteit: Milieu en leefomgeving Investeren en markt Economische betekenis Noordzeekanaalgebied	
	302-1 Energieverbruik in de organisatie	Bijlage 3	Omissie voor 302-1d. Deze informatie is niet van toepassing.
	302-4 Energiebesparing	Materialiteit: Milieu en leefomgeving Bijlage 3	
	305-1 Directe emissie van broeikasgassen (scope 1)	Materialiteit: Milieu en leefomgeving Bijlage 3	
	305-2 Indirecte emissie van broeikasgassen door opwekking van elektriciteit (scope 2)	Materialiteit: Milieu en leefomgeving Bijlage 3	

GRI-tabel

Thema	Standaard	Verwijzing	Toelichting
	305-7 Andere significante luchtemissies naar type en gewicht	Materialiteit: Milieu en leefomgeving	Omissie voor 307-2a. Informatie niet beschikbaar over: iii. Persistent organic pollutants (POP), iv. Volatile organic compounds (VOC) etc. Harazdous air pollutants (HAP) omdat deze informatie niet wordt gemeten.
	413-1 Impact bedrijfsvoering op de directe omgeving	Stakeholderdialoog Materialiteit: Milieu en leefomgeving Economische betekenis Noordzeekanaalgebied Scheepvaart en nautische veiligheid	
	413-2 Significant en potentieel risico van bedrijfsactiviteiten op de directe omgeving	Risicomanagement	
Schone en veilige scheepvaart	103-1 Toelichting op de materialiteit en afbakening	Materialiteit	
	103-2 Managementbenadering	Materialiteit: Schone en veilige scheepvaart	
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Materialiteit: Schone en veilige scheepvaart Verantwoordelijkheid duurzaamheid	
	306-3 Totaal aantal en volume van significante lozingen	Materialiteit: Schone en veilige scheepvaart Bijlage 4	Omissie voor 306-3bi, 306-3bii en 306-3c. Informatie over omvang, soort en impact van de waterverontreiniging is niet beschikbaar.
	403-1 Management voor gezondheid en veiligheid op het werk	Materialiteit: schone en veilige scheepvaart Scheepvaart en nautische veiligheid	
Werk en Kennis	103-1 Toelichting op de materialiteit en afbakening	Materialiteit	
	103-2 Managementbenadering	Materialiteit: Werk en kennis	
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Materialiteit: Werk en kennis Verantwoordelijkheid duurzaamheid	
	Port of Amsterdam criteria, kennis: Kennisdeling	Materialiteit: Werk en kennis	
	Port of Amsterdam criteria, werk: Duurzame inzetbaarheid	Onze medewerkers: Werken aan wendbaarheid	

GRI-tabel

Thema	Standaard	Verwijzing	Toelichting
Energietransitie en circulaire economie	103-1 Toelichting op de materialiteit en afbakening	Materialiteit	
	103-2 Managementbenadering	Materialiteit: Energietransitie en circulaire economie	
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Materialiteit: Energietransitie en circulaire economie Verantwoordelijkheid duurzaamheid	
	Port of Amsterdam criteria	Materialiteit: Energietransitie en circulaire economie	
Verantwoorde handelsketen	103-1 Toelichting op de materialiteit en afbakening	Materialiteit	
	103-2 Managementbenadering	Materialiteit: Verantwoorde handelsketen	
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Materialiteit: Verantwoorde handelsketen Verantwoordelijkheid duurzaamheid	
	205-3 Aard en aantal meldingen van corruptie	Materialiteit: Verantwoorde handelsketen	
	308-1 Percentage nieuwe leveranciers dat gescreend is op het toepassen van milieucriteria	Materialiteit: Verantwoorde handelsketen	
	414-1 Percentage nieuwe leveranciers dat gescreend is op het toepassen van sociale criteria	Materialiteit: Verantwoorde handelsketen	

Bijlage 1

Overzicht van deelnemingen

	Deelneming
Bouw en Handelsmaatschappij Hallum B.V.	100%
Port of Amsterdam Activities B.V.	100%
Port of Amsterdam International B.V.	100%
Windpark Ruigoord B.V.	50%
Sail Beheer B.V.	47,5%
Portbase B.V.	25%
Mainport Innovation Fund II B.V.	23,03%
Bin2Barrel Holding B.V.	10%
Hallum Cruise B.V.	100%
Waterkant B.V.	100%
Waterkant C.V.	100%
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij N.V.	33,33%

Bijlage 2

Overzicht van strategische partnerships en lidmaatschappen

AIVP (The worldwide network of port cities)

Amports

Amsterdam Airport Area

Amsterdam Cruise Port

Amsterdam IJmuiden Offshore Ports (AYOP)

Amsterdam Logistics Board

Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied (NZKG)

Bettercoal

Branche Organisatie Zeehavens (BOZ)

Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied

Eigen Vervoerders Organisatie (EVO)

Emma at Work

European Sea Ports Organisation (ESPO)

International Association of Ports and Harbors (IAPH)

International Harbour Masters Association (IHMA)

Nederland Distributieland (NDL)

Nederland Maritiem Land (NML)

Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA)

Network Council Amsterdam Economic Board

Pantar

Warmte Koude programma MRA

Bijlage 3

Toelichting CO₂-footprint

Directe CO₂-emissie (scope 1)

Jaar	2018	2017	2016
Totaal	1.140 ton CO ₂ -uitstoot	1.290 ton CO ₂ -uitstoot	1.420 ton CO ₂ -uitstoot
Specificatie	<ul style="list-style-type: none"> Gas: 89.496 m³ Brandstof: 385.110 liter Biodiesel voor vaartuigen: 355.921 liter Diesel voor vaartuigen: n.v.t. Benzine voor bedrijfsauto's: 22.456 liter Diesel voor bedrijfsauto's: 6.643 liter 	<ul style="list-style-type: none"> Gas: 113.524 m³ Brandstof: 404.750 liter Biodiesel voor vaartuigen: 316.560 liter Diesel voor vaartuigen: 54.095 liter Benzine voor bedrijfsauto's: 26.199 liter Diesel voor bedrijfsauto's: 7.896 liter 	<ul style="list-style-type: none"> Gas: 110.788 m³ Brandstof: 377.862 liter Biodiesel voor vaartuigen: n.v.t. Diesel voor vaartuigen: 346.240 liter Benzine voor bedrijfsauto's: 24.569 liter Diesel voor bedrijfsauto's: 7.053 liter

139

Indirecte CO₂-emissie door elektriciteitsverbruik (scope 2)

Jaar	2018	2017	2016
Totaal	440 ton CO ₂ -uitstoot	370 ton CO ₂ -uitstoot	390 ton CO ₂ -uitstoot
Specificatie	<ul style="list-style-type: none"> Elektriciteitsverbruik: 899.257 kWh, waarvan 162.331 kWh groen 	<ul style="list-style-type: none"> Elektriciteitsverbruik: 1.020.413 kWh, waarvan 298.399 kWh groen 	<ul style="list-style-type: none"> Elektriciteitsverbruik: 890.619 kWh, waarvan 147.570 kWh groen

Bijlage 3

Indirecte CO₂-emissie door zakelijk vervoer (scope 3)

Jaar	2018	2017	2016
Totaal	480 ton CO ₂ -uitstoot	500 ton CO ₂ -uitstoot	580 ton CO ₂ -uitstoot
Specificatie	<ul style="list-style-type: none"> • Gedeclareerd eigen auto: 1.775.406 km • Vliegreizen: 522.896 km 	<ul style="list-style-type: none"> • Gedeclareerd eigen auto: 1.862.882 km • Vliegreizen: 528.010 km 	<ul style="list-style-type: none"> • Gedeclareerd eigen auto: 2.174.713 km • Vliegreizen: 645.072 km

Totale CO₂-emissie Port of Amsterdam (scope 1,2 en 3 gecombineerd)

Jaar	2018	2017	2016
Totaal	2.060 ton CO ₂ -uitstoot	2.140 ton CO ₂ -uitstoot	2.390 ton CO ₂ -uitstoot

140

Scope 1: omvat directe emissies door gebruik natuurlijk gas en brandstof van operationele voertuigen.

Scope 2: omvat indirecte emissies uit elektriciteitsverbruik.

Scope 3: omvat indirecte emissies uit zakelijk gedeclareerd vervoer met de auto en vliegtuig.

Berekening

Wij maken gebruik van de applicatie Smarttrackers (voorheen www.co2managementsysteem.nl) en hanteren de lijst op www.co2emissiefactoren.nl op het niveau van SKAO aan de hand van de prestatieladdermethodiek. De emissiefactoren worden in gram CO₂ per gemeten eenheid berekend.

Bijlage 4

Waterverontreinigingen in het beheergebied van Port of Amsterdam

Jaar	2018	2017	2016
Aantal waterverontreinigingen	17	30	30

Locatiespecificatie 2018

Locatie	Aantal waterverontreinigingen
Westsluis IJmuiden	2
NZK-sluisk Houtrak	1
Amerikahaven	3
Centrum	2
Oostelijk havengebied	2
Westhaven	4
Mercurius-/Coenhaven	1
Afrikahaven	1
Oliehavens	1

Bron: Rapportage publieke taken van de Divisie Havenmeester.

Colofon

Uitgave

Port of Amsterdam

Tekst

Port of Amsterdam

C&F Report

Design en realisatie

C&F Report

Port of Amsterdam
De Ruijterkade 7
1013 AA Amsterdam
www.portofamsterdam.com/nl

Gepubliceerd op 6 mei 2019